

ADRODDIAD I'R CABINET

Dyddiad	13 Hydref 2020
Aelod Cabinet	Y Cyngorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid
Pwnc	Trosolwg Arbedion: Adroddiad Cynnydd ar Wireddu Cynlluniau Arbedion
Swyddog Cyswllt	Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid

Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Derbyn y wybodaeth yn yr adroddiad a nodi'r cynnydd tuag at wireddu cynlluniau arbedion 2020/21, 2019/20 a blynyddoedd blaenorol.

Cymeradwyo cynlluniau amgen a fanlylir yn Rhan 6 ac Atodiad 5 i ddisodli cynlluniau hanesyddol nad ydynt yn gwireddu.

Nodi bod effaith Covid19 wedi cyfrannu at lithriad yn y rhaglen arbedion, gan fod y Cyngor wedi rhoi blaenoriaeth dilyffethair i ddiogelu iechyd a bywydau pobl Gwynedd mewn ymateb i'r argyfwng, a hynny wedi golygu na fu modd parhau efo'r trefniadau herio perfformiad ac arbedion dros gyfnod yr argyfwng.

Cefnogi bwriad y Prif Weithredwr a'r Pennaeth Cyllid i drefnu i gyfarfod pob Aelod Cabinet gyda'u Penaethiaid Adran, i drafod sut bydd modd ail afael yn y drefn o gyflawni'r arbedion arfaethedig, fel bydd modd i'r Cyngor symud ymlaen efo cyfran o'r rhaglen arbedion er gwaethaf yr argyfwng.

1. CYFLWYNIAD / CEFNDIR

Mae'r adroddiad yma yn adroddiad trosolwg am sefyllfa arbedion y Cyngor ar gyfer 2020/21, 2019/20 a blynyddoedd blaenorol.

Yn Strategaeth Ariannol y Cyngor ers 2015/16, mae gwerth £36m o arbedion wedi eu cymeradwyo i'w gwireddu yn ystod y cyfnod 2015/16 i 2020/21. Adroddir yma ar gynnydd yn erbyn cynlluniau arbedion sydd werth £3,764,900 yn 2020/21 a £5,395,030 yn 2019/20 ynghyd â'r arbedion sydd eto i'w cyflawni o flynyddoedd blaenorol, yn dilyn adolygiad o'r sefyllfa'r ar ddiwedd Awst 2020.

Mae gwireddu'r cynlluniau unigol yn gyfrifoldeb aelodau perthnasol o'r Cabinet, sy'n herio perfformiad yr adrannau perthnasol gan gynnwys cynnydd y cynlluniau arbedion. Cyfrifoldeb yr Aelod Cabinet dros Gyllid yw cadw trosolwg o'r darlun cyfan.

2. CYNLLUNIAU ARBEDION 2015/16 – 2018/19

- 2.1 Mae **Atodiad 1** yn crynhoi cyrhaeddiad pob adran yn erbyn y targed arbedion oedd wedi ei osod iddynt o 2015/16 - 2018/19, **cyfanswm o bron i £27m. Mae'n galonogol i mi allu adrodd bod bron i £26m, neu 98% o'r cynlluniau yma wedi eu gwireddu**, ond mae risg o wireddu'r arbedion ar ychydig o gynlluniau.
- 2.2 Mae'r llithriad ymylol yma yn bennaf ar rai o gynlluniau 2017/18, gyda'r her o'u gwireddu'n parhau.
- 2.3 Fel adroddwyd i Gabinet 28 Ionawr 2020, rhagwelir risgiau i gyflawni gwerth £102k o arbedion ar ddau gynllun yr Adran Oedolion, lechyd a Llesiant sef *Awtomeiddio prosesau cyllidol yr Adran a Gwella effeithlonrwydd gweithwyr maes*.
- 2.4 Eto fel adroddwyd i Gabinet 28 Ionawr 2020, mae risgiau sylweddol i gyflawni arbedion ar gynllun *Adolygiad Dechrau i'r Diwedd* gan yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd, sef £250k yn 2018/19 a'r blynyddoedd dilynol (£120k 2019/20, £318k 2020/21) gyda'r cynllun wedi bod yn destun adolygiad gan ail ymweld â thybjaethau'r model 'Dechrau i'r Diwedd' gwreiddiol gan ei bod yn ymddangos fod arbedion ariannol o'r cynllun wedi bod yn rhy uchelgeisiol yn sgil newid yn yr hinsawdd bresennol yn y maes plant. Mae Tasglu Cyllideb Plant wedi ei gomisiynu sydd yn rhoi sylw i faterion ariannol yr Adran gan gynnwys y maes yma, ond nid yw wedi cwrdd ers cychwyn yr argyfwng Covid19 oherwydd blaenoriaethau eraill yn y cyfnod argyfwng.
- 2.5 Mae risgiau o gyflawni gweddill arbedion y cynllun *Adolygu'r strwythurau a lleoliadau presennol yr Adran Tai*, gwerth £89k, sef cynllun y mae'r Adran Tai ac Eiddo wedi ei etifeddu. Mae cynllun amgen gwerth £82k yn cael ei gynnig i ddisodli rhan o'r cynllun hanesyddol, sy'n cael ei fanylu yn Atodiad 5 a bydd angen cynllun amgen arall i gyflawni gweddill yr arbedion o £7k.

3. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2019/20

- 3.1 Mae **Atodiad 2** yn crynhoi'r sefyllfa o ran gwireddu cynlluniau arbedion 2019/20. O'r 122 o gynlluniau sydd wedi eu proffilio am y flwyddyn, mae 102, **gwerth bron i £4m neu 76% wedi eu gwireddu**. Mae 19 o gynlluniau unai yn llithro neu gyda rhai risgiau i gyflawni a 2 gynllun sydd eto i dderbyn cymeradwyaeth gan y Cabinet.
- 3.2 Mae'r Adran Amgylchedd yn rhagweld y bydd rhai risgiau i gyflawni arbedion ar y cynllun *Cynyddu'r nifer meysydd parcio talu ac arddangos a chynyddu ffioedd parcio* gwerth £38k yn 2019/20. Mae Grŵp Tasg wedi ei sefydlu gyda bwriad adrodd i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau yn Ebrill 2020. Ni fu hyn yn bosib oherwydd sefyllfa Covid-19. Mae cais wedi ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru i ddigolledu'r incwm.
- 3.3 Mae gan yr Adran Oedolion, lechyd a Llesiant werth £799k o gynlluniau sydd yn llithro gyda rhai risgiau i gyflawni. Bu oediad gyda 3 cynllun, gwerth cyfanswm o £80k, ond maent bellach yn symud yn eu blaen. Mae'r Adran yn rhagweld rhai risgiau i gyflawni arbedion dau gynllun pellach sef *Integreiddio a thrawsnewid Gwasanaethau Pobl Hyn* (£510k) ac *Ymestyn egwyddorion Cynllun Peilot Alltwn ar draws y gwasanaeth* (£134k).

Rhagwelir risgiau sylweddol i gyflawni arbedion y cynllun *Gwella effeithlonrwydd Gweithwyr Maes* (£75k), mae penderfyniad wedi ei wneud i gadw'r staff ymlaen i wireddu arbedion ehangach.

- 3.4 Fel yr adroddwyd uchod yn 2.4, mae risgiau sylweddol i gyflawni gwerth £120k o gynllun *Adolygiad Dechrau i'r Diwedd* gan yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd.
- 3.4 Mae risgiau o gyflawni arbedion 2 gynllun gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol sef *Canolfannau Ailgyrchu: codi ffi ar fasnachwyr* (£20k) a chynllun *Codi ffi ar waredu deunyddiau DIY* (£100k). Mae'r Adran yn cynnig cynllun amgen i ddisodli'r cynlluniau hanesyddol (Rhan 6 o'r Adroddiad ac **Atodiad 5**).
- 3.5 Yn gyffredinol, mae'r cynnydd sydd wedi ei wneud i wireddu cynlluniau arbedion 2019/20 yn dderbyniol, ond mae arwyddion trafferthion cyflawni yn amlwg bellach. Gan ein bod yn ceisio effeithio ar drigolion Gwynedd cyn lleied â phosib drwy gyflawni arbedion effeithlonrwydd, mae'n llawer anoddach na thorri gwasanaethau.

4. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2020/21

- 4.1 Mae **Atodiad 3** yn crynhoi'r sefyllfa o ran gwireddu cynlluniau arbedion 2020/21. Mae'r cyfanswm targed arbedion yn £3,903,500 gyda gwerth £632k, sef 16% o gynlluniau eisioes wedi eu gwireddu a £1.3m pellach sef 34% ar drac i gyflawni'n amserol erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.
- 4.2 Yn amlwg mae'r adrannau wedi canolbwyntio ar ymateb i'r argyfwng yn y cyfnod ers Ebrill 2020.
- 4.3 Mae llithriad ar y cynllun *Cynyddu'r nifer meysydd parcio talu ac arddangos a chynyddu ffioedd parcio* gan yr Adran Amgylchedd sydd yn £97k yn 2020/21, gyda tharged o £38k yn 2019/20 (rhan 3.2). Yn ogystal mae 6 cynllun gwerth cyfanswm o £72k gyda rhai risgiau cyflawni.
- 4.4 Rhagwelir risgiau i gyflawni gwerth £50k o arbedion ar ddau gynllun yr Adran Economi a Chymuned. Adroddwyd ar gynllun Neuadd Dwyfor yng Nhabinet 10 Mawrth 2020 i gymeradwyo ail broffilio'r arbedion.
- 4.5 Rhagwelir risgiau i gyflawni 4 cynllun arbedion gwerth £851k sydd gan yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant, 14 cynllun gwerth £396k gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol a 2 gynllun £48k gan Ymgynghoriaeth.
- 4.6 Fel sydd eisoes wedi ei adrodd yn rhan 2.4, mae problemau gwireddu £318k y Cynllun Dechrau i'r Diwedd gan yr Adran Plant a Theuluoedd.
- 4.7 Gan ein bod eisoes wedi rhagweld problem gwireddu arbedion, rhoddwyd darpariaeth gorfforaethol i'r pwrpas yng nghyllideb 2020/21, gyda £1.6 miliwn ar gael i leddfu'r sefyllfa.

5. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2021/22 YMLAEN

5.1 Rhestrir arbedion 2021/22 ymlaen, fesul Adran yn **Atodiad 4**, ond mae'n gynamserol i adrodd ar statws y cynlluniau yma ar hyn o bryd.

6. DISODLI CYNLLUNIAU HANESYDDOL GYDA CHYNLLUNIAU AMGEN

6.1 Mae gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol a'r Adran Tai ac Eiddo gynlluniau hanesyddol a gymeradwywyd eisioes, lle maent bellach yn cydnabod nad oes modd iddynt gael eu gwireddu. Gweler fanylion y cynlluniau hanesyddol ynghyd â'r cynlluniau amgen a gynnigir er mwyn disodli'r cynlluniau hanesyddol yn **Atodiad 5**.

7. CASGLIAD

7.1 Er bod rhai adrannau wedi gwireddu eu holl gynlluniau arbedion, mae'n anrffod bod gwireddu dros £30m o arbedion (allan o gyfanswm o £36 miliwn) ers Ebrill 2015 wedi bod yn heriol ac rwy'n ddiolchgar i'r holl adrannau a'r Aelodau Cabinet am sicrhau'r llwyddiant yma.

7.2 Mae'r tabl isod yn crynhoi gwerth y cynlluniau sydd gyda risgiau i'w cyflawni, sef gwerth bron i £3.4 miliwn yn ei gyfanrwydd, sydd yn profi fod problem gwireddu arbedion yn dod yn amlycach. Fel a nodwyd yn rhan 4.7 uchod, mae darpariaeth o £1.6 miliwn ar gael i leddfu'r sefyllfa.

Tabl 1: Cynlluniau sydd a rhai risgiau i gyflawni fesul blwyddyn

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	Cyfanswm
	£	£	£	£	£
Cynlluniau sydd a rhai risgiau o gyflawni	191,000	250,280	1,205,070	1,928,040	3,594,390
<i>Llai:</i> Cynlluniau Amgen:					
Adran Tai ac Eiddo	(89,000)				(89,000)
Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol			(30,000)	(90,000)	(120,000)
	102,000	250,280	1,175,070	1,838,040	3,385,390

7.3 Gyda blaenoriaethau eraill i ddiogelu iechyd a bywydau pobl Gwynedd wedi derbyn sylw dros gyfnod yr argyfwng ac felly absenoldeb trefniadau arferol herio perfformiad ac arbedion dros y cyfnod, bydd y Prif Weithredwr a'r Pennaeth Cyllid yn trefnu cyfarfod pob Aelod Cabinet gyda'u Penaethiaid Adran i drafod sut bydd modd ailafael yn y drefn o gyflawni'r arbedion arfaethedig, fel bod modd i'r Cyngor symud ymlaen efo'r rhaglen arbedion er gwaethaf yr argyfwng.

7.4 Felly, gofynnaf i'r Cabinet nodi'r cyrhaeddiad a amlinellir yn yr adroddiad yma tuag at wireddu'r cynlluniau arbedion. Yn ogystal, gofynnaf i'r Cabinet gymeradwyo'r cynlluniau amgen gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol a'r Adran Tai ac Eiddo a argymhellir i ddisodli'r cynlluniau hanesyddol nad oes modd gwireddu. Nodi bod effaith Covid19 wedi cyfrannu at lithriad yn y rhaglen arbedion a chefnogi bwriad y

Prif Weithredwr a'r Pennaeth Cyllid i drefnu i gyfarfod pob Aelod Cabinet gyda'u Penaethiaid Adran, i drafod sut bydd modd ail afael yn y drefn o gyflawni'r arbedion arfaethedig, fel bydd modd i'r Cyngor symud ymlaen efo cyfran o'r rhaglen arbedion er gwaethaf yr argyfwng.

Barn yr Aelod Lleol

Dim yn berthnasol

Barn y Swyddogion Statudol

Y Swyddog Monitro:

Dim sylwadau ynglyn â phriodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.

Atodiadau:

Atodiad 1 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2015/16 - 2018/19 fesul Adran

Atodiad 2 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2019/20 fesul Adran

Atodiad 3 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2020/21 fesul Adran

Atodiad 4 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2021/22 ymlaen fesul Adran

Atodiad 5 - Rhestr Cynlluniau Amgen